

เรียนนสุข

สนุกสอน

ฉบับ
3.1
มิถุนายน
2560

เรียนอย่างมีความสุข คือ หัวใจการศึกษา

ด้วยความตระหนักว่า ตลอดช่วงสำคัญของชีวิตเยาวชน นั้นฝากไว้กับโรงเรียน ที่เป็นเสมือนบ้านหลังที่สอง เป็นแหล่ง เรียนรู้และบ่มเพาะช่วงสำคัญของชีวิต โรงเรียนจึงเล็งไม่ได้ที่ จะต้องเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เดินเข้าไปแล้วจะต้องได้รับความสุข กลับมา โดยจดหมายข่าวฉบับก่อนหน้านี้ได้นำเสนอ กระบวนการทำงานของโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีความสุขของพื้นที่ Node 7 (สุราษฎร์ธานี-ภูเก็ต) ฉบับนี้จะเป็นการนำเสนอถึงแนวคิดและแนวทางการทำงานของ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ Node 1 (เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน) ซึ่งมีโรงเรียนขนาดกลางเข้าร่วมโครงการจำนวน 39 โรงเรียน ภายใต้โครงการวิจัยและปฏิบัติการโรงเรียน พัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง (SQIP) ของ สสส. และ สกว.

นายสินอาจ ลำพูนพงศ์ หัวหน้า Q-Coach Node 1 (เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน) เล่าว่า ในพื้นที่ที่เข้าไปรับผิดชอบ ในการสนับสนุนและติดตามโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการนี้นั้น ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับโครงการเพราะคิดเหมือนกันว่าการเรียน การศึกษาในภาพกว้างนั้น ไม่ควรใช้คะแนนเป็นเป้าหมาย ในการเรียนในการกำหนดคุณภาพการศึกษา เป็นนโยบายในการบริหารโรงเรียนเหมือนๆ กันหมด

"โครงการนี้ เป็นจุดเริ่มต้นที่จุดประกายความคิด ว่า เรามาหาทางออกร่วมกัน ด้วยการระดมความคิดจากภาคส่วน ต่างๆ ในท้องถิ่น ชวนมาพูดคุยกัน เริ่มจากการตั้งคำถามว่า ทำอย่างไรให้ไปโรงเรียนอย่างมีความสุข อะไรที่ให้นักเรียน ไม่อยากไปโรงเรียน อะไรที่ทำให้ครูเองก็ไม่อยากไปสอน เพราะถ้านักเรียนไม่อยากเรียน และครูอยากสอนก็คาดการณ์

หรือทำนายได้เลยว่าจะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ดังพระราช คำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชที่ ทรงตรัสว่า "ทำให้เด็กรักครู และทำให้ครูรักเด็ก" จะส่งผล ต่อคุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพการศึกษามากที่สุด เมื่อครู นักเรียน และทุกฝ่ายในชุมชน กลับมาตั้งคำถาม เรื่องนี้ ก็ยอมเป็นจุดเริ่มต้นที่ดี สิ่งที่เกิดอยากได้จากโรงเรียน จะไม่ใช่สิ่งที่เป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ เรียนแล้วนำไปใช้ได้ ในชีวิตจริง เรากำลังหาทางออกให้ทุกคนในชุมชนเล็กเชื่อ ว่า เรียนไปเถอะ โดยไม่รู้ว่าตัวเองต้องการอะไรจากระบบการ ศึกษาด้วยซ้ำไป" อ.สินอาจเล่าถึง แนวคิดและแนวทางการขับเคลื่อนโครงการ

ขณะที่ นางสาวสมจิต คำคำแสง ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านจันทร์ อ.แม่แจ่ม จ.เชียงใหม่ หนึ่งในโรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการ เล่าว่า เด็กที่เรียนในโรงเรียน แห่งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเด็กชาวไทยภูเขาเผ่า กระเหรี่ยงซึ่งเด็กจะถนัดที่จะสื่อสารกันด้วย ภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทย กรณีนี้ ถือเป็น อุปสรรคสำคัญด้านการสื่อสารระหว่าง ครูกับนักเรียนอยู่แล้ว คงจะยังเป็น เรื่องยาก หากเรียนหนังสือแต่ละวัน โดยคำนึงถึงเรื่องการประเมินผล

นางสาวสมจิต คำคำแสง
ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจันทร์

ด้วยการสอบ ด้วยคะแนน เราจึงคุยกับครูผู้สอนว่าเป้าหมายของการสอนของเราคืออะไร รวมถึงคุยกับผู้ปกครองว่าโรงเรียนของเรากำลังตั้งเป้าหมายอะไรในการเรียนการสอน

ผอ.สมจิต วางแผนบริหารใหม่ให้โรงเรียน กลายเป็นสถานที่สำคัญสำหรับฝึกทักษะชีวิต ให้เด็ก ๆ มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (Life Skills) หมายถึง ความสามารถในการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล สอนให้พวกเขาไม่เป็นคนที่เอาเปรียบสังคม และสังคมก็ต้องไม่เอาเปรียบพวกเขา

"ปกติเด็กของเรานั้นขี้อาย เพราะเขาตระหนักว่า ตัวเองอยู่ในป่าเขาห่างไกล อาจจะถูกสังคมภายนอก สังคมเมืองมองอย่างดูแคลนได้ พวกเขาไม่กล้าที่จะแสดงออก ทั้งที่มีศักยภาพในการเรียนเพียงพอที่จะเรียนอย่างมีทักษะ ที่นำไปประกอบอาชีพได้ เราจึงจัดหลักสูตรที่เชื่อมโยงจากสิ่งที่เขาสนใจและนำเข้าสู่กระบวนการเรียนแบบแอคทีฟเลิร์นนิง (Active Learning) ซึ่งเน้นการเรียนการสอนด้วยกระบวนการ ที่ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ การปฏิบัติสิ่งที่ชอบจริงๆ จะทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์ ระหว่างลงมือทำ จนเกิดทักษะในการประมวลองค์ความรู้นำไปสู่การสรุปบทเรียน"

ความเปลี่ยนแปลงที่ทำให้โรงเรียนกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ อย่างมีความสุขนั้น ยังวางแผนไปถึงการปรับเปลี่ยนการสอนของครูใหม่ เพื่อให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอีกด้วย

ครูที่มาอยู่กับเรา ส่วนใหญ่เป็นครูใหม่ ย้ายเข้าย้ายออกบ่อย ก่อนปล่อยให้ครูไปสอน จึงต้องมีทีมเข้าไปแนะนำกระบวนการสอน ที่เรียกว่า Professional Learning Community (PLC) หรือหมายถึง การรวมตัวกันทำงานไปพัฒนาทักษะและการเรียนรู้เพื่อปฏิบัติหน้าที่ครู เพื่อศิษย์ไปรวมตัวกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากประสบการณ์ตรง ทำให้การทำหน้าที่ครูเพื่อศิษย์เป็นการทำงานเป็นกลุ่มหรือเป็นทีม ซึ่งอาจเป็นทีมในโรงเรียนเดียวกันก็ได้ ต่างโรงเรียนกันก็ได้ หรืออาจจะอยู่ห่างไกลกันผ่านเครื่องมือสื่อสารสมัยใหม่ จนเกิดวิถีในการสร้างสังคมแห่งปัญญาร่วมกัน

"ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ กลุ่มครูในเครือข่าย จะคุยกันเรื่องแนวทางการเรียนการสอน มีการแชร์คลิปการเรียนการสอนแลกเปลี่ยนกัน สิ่งนี้ทำให้เกิดกลุ่มก้อนที่ช่วยกันขับเคลื่อนการเรียนการสอนขึ้นมา" ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านจันทร์ กล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยน้ำเสียงที่ภาคภูมิใจ

ผอ.สมจิตเล่าอีกว่า เด็กที่เข้ามาโรงเรียนเข้ามา เพราะพวกเขา มีความสุขที่จะเรียนรู้แบบแบบใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning) ได้เรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้กระตุ้นเพื่อนำความสนใจที่เกิดจากตัวนักเรียนมาใช้ในการทำกิจกรรม ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวนักเรียนเอง นำไปสู่การเพิ่มความรู้ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติ การฟังและการสังเกตจากผู้เชี่ยวชาญ เชื่อมโยงกับชีวิตจริง สิ่งแวดล้อมจริง มีฐานจากการวิจัย หรือองค์ความรู้ที่เคยมี ส่งผลให้นักเรียนมีการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ที่จะนำมาสู่การสรุปความรู้ใหม่ มีการเขียนกระบวนการจัดทำโครงงานและได้ผลการจัดกิจกรรมเป็นผลงานแบบรูปธรรม

"เมื่อห้องเรียนเปลี่ยน พฤติกรรมของทั้งครูและนักเรียนก็เปลี่ยนตาม พวกเขาเริ่มสื่อสารกันมากขึ้น แน่นนอนว่าเมื่อคุยกันมากขึ้นก็ทำให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น ตอนนี้เด็กๆ บอกว่า พวกเขามีความสุขมากขึ้นกับการเรียนแบบนี้ เมื่อก่อนเรียนแบบหันหน้าเข้าหากะดาน ตอนนี้เรียนโดยจัดโต๊ะเป็นวงกลม มีครูเป็นเพื่อน อยู่ตรงกลางวง คุยเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมาย ในงานเดียวกัน ได้งานที่จะนำไปใช้ได้ในชีวิตจริงในอนาคต เมื่อเป็นแบบนี้ ห้องเรียนก็มีความสุขขึ้น ได้ชิ้นงานจากที่ได้ลงมือทำงานฝีมือที่ช่วยกันคิดขึ้นอย่างตั้งใจ จนได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นสิ่งที่พวกเขา ภาคภูมิใจ **เราพูดได้ว่าการเรียนอย่างเป็นสุข คือหัวใจของการศึกษาของเด็กในพื้นที่ของเรา"** ผอ.สมจิตกล่าวทิ้งท้าย 🍀